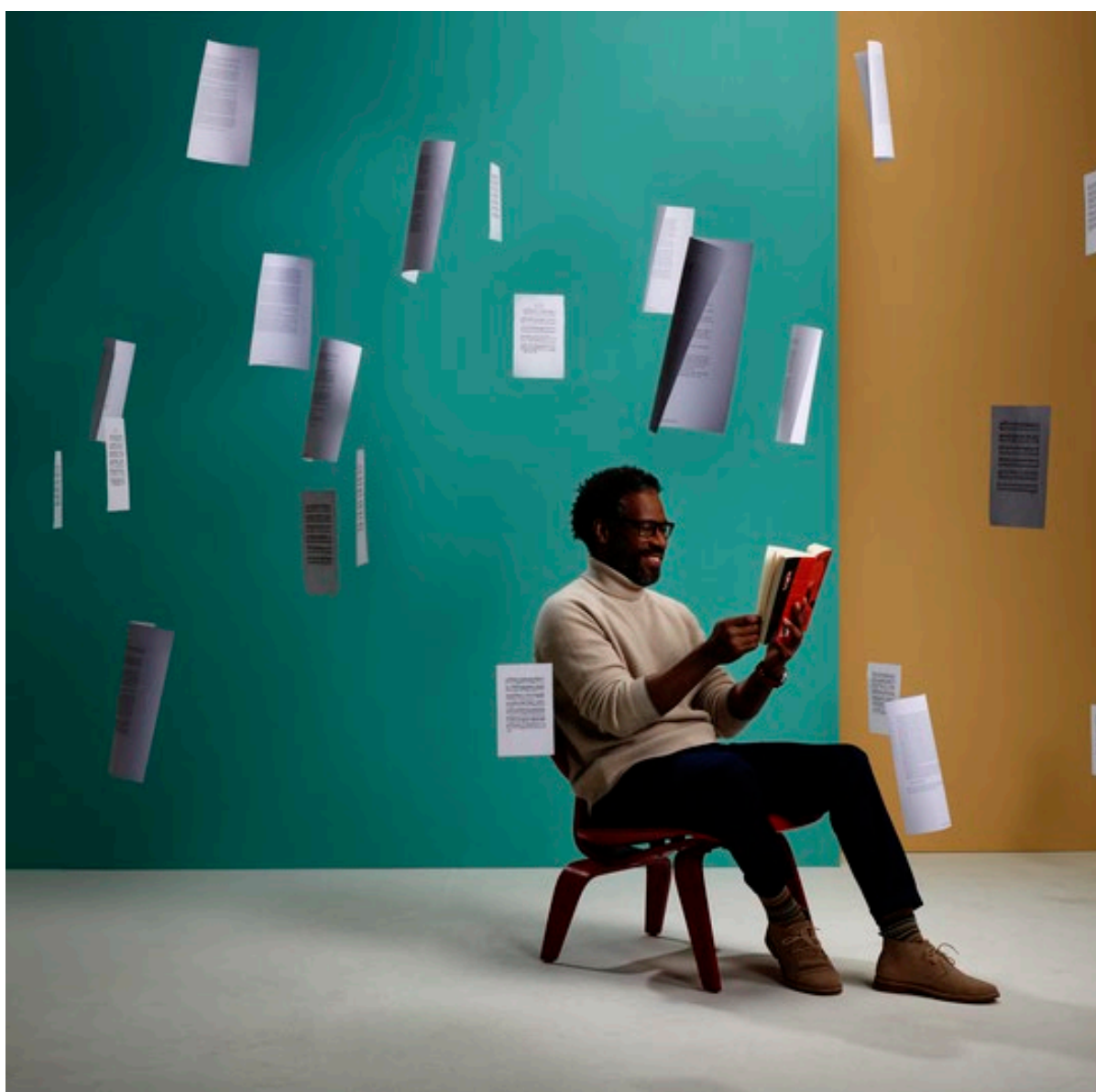

Beheerplan 2023 - 2026

26 mei 2023

Inhoud

Woord vooraf	2
1 Landelijke digitale openbare bibliotheek	3
1.1 Ontwikkelen en beheren van de digitale infrastructuur;	3
1.2 Overige relevante context	4
1.3 Beheren en van context voorzien van de digitale collectie;	6
1.4 Opstellen van een reglement voor de toegang tot digitale werken;	8
1.5 Bereiken van verschillende doelgroepen;	9
1.6 Samenwerken met andere publieke aanbieders van digitale werken	11
2 Financiën	12

Leeswijzer

Dit beheerplan is een bijlage bij *Mensen verbinden woorden*, het beleidsplan van de KB voor de periode 2023-2026. Het gaat specifiek in op de taken van de KB in het licht van de landelijke digitale openbare bibliotheek, die bestaat uit infrastructuur en content. Dit beheerplan gaat eerst in op de bibliotheek in het digitale domein en vervolgens specifiek op de rol van de landelijke digitale openbare bibliotheek en de wettelijke context daarvan. Vervolgens komen de afzonderlijke onderdelen: infrastructuur, collecties en diensten aan bod. In elk onderdeel wordt een korte terugblik gegeven, een kader met de huidige stand van zaken en een vooruitblik. Ook bespreekt het de relatie met de aanvragen in het kader van Werken aan Uitvoering (WAU). Tot slot wordt ingegaan op de financiële context.

Het beheerplan beschrijft de plannen van de KB voor deze periode, altijd in het licht van de drie grote maatschappelijke opgaven waaraan het netwerk van openbare bibliotheken zich verbonden heeft. De netwerkagenda die de gezamenlijke afspraken in het netwerk vastlegt vormt de context van dit beheerplan en de manier van samenwerken in het netwerk.

Woord vooraf

In 2024 bestaat de online bibliotheek 10 jaar. Sinds de eerste uitlening van een e-book (*Vaslav* van Arthur Japin) laat het aantal uitleningen via de online bibliotheek een stijgende lijn zien. In 2015 werd de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) van kracht. Een van de aanleidingen voor de Wsob was de behoefte om de bibliotheek naast haar lokale fysieke aanwezigheid ook een relevante plaats te laten innemen in het digitale domein. De KB kreeg vanuit de wet de taak voor het ontwikkelen en in stand houden van een, tijd en plaats onafhankelijke, digitale bibliotheek. Niet in plaats van, maar naast de fysieke bibliotheek.

In de Wsob werd benoemd wat de landelijke digitale bibliotheek inhield: 'het publieksvriendelijk, gestructureerd en van context voorzien aanbieden van digitale vormen van informatie en cultuur met een toets op betrouwbaarheid, onafhankelijkheid, authenticiteit en pluriformiteit'. In de afgelopen jaren is een relevante digitale bibliotheek ontstaan, zoals werd vastgesteld in de evaluatie van de Wsob. Ook werd positief geoordeeld over het feit dat de inkoop van digitale content en de instandhouding (en doorontwikkeling) van de landelijke digitale infrastructuur (LDI) centraal zijn geregeld.

De context van die landelijke digitale openbare bibliotheek is in de afgelopen jaren veranderd. De evaluatie van de Wet was een belangrijke aanleiding om te komen tot een gezamenlijk convenant tussen de drie overheidslagen en de bibliotheekpartijen. In dit convenant leggen die partijen vast dat zij zich gezamenlijk gaan focussen op leesbevordering, digitale inclusie en een leven lang leren. Met dit convenant heeft het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen de ontwikkeling naar een maatschappelijk educatieve bibliotheek bevestigd en gefocust op concrete opgaven. Deze gezamenlijke richting en de bijbehorende nieuwe manier van samenwerking is verder uitgewerkt in de opeenvolgende netwerkagenda's. De landelijke digitale openbare bibliotheek is een openbare bibliotheekvoorziening in de zin van de wet en draagt vanuit haar eigenstandige verantwoordelijkheid voor het digitale domein bij aan de gezamenlijke ambities die zijn beschreven in het bibliotheekconvenant en de netwerkagenda.

1 Landelijke digitale openbare bibliotheek

De landelijke digitale openbare bibliotheek bestaat uit infrastructuur en content en is de wettelijke verantwoordelijkheid van de KB. Naast de landelijke digitale openbare bibliotheek, worden de taken van lokale bibliotheken steeds vaker ook digitaal ingevuld of in hybride vorm. Alle activiteiten van de netwerkpartners in het digitale domein samen benoemen we als de rol van de bibliotheek in het digitale domein. Voor het richten van de bibliotheek in het digitale domein op de langere termijn is een proces van toekomstverkennen opgenomen in de netwerkagenda. De ontwikkelingen in het digitale domein gaan dermate snel dat het belangrijk is om als netwerk continu de ontwikkelingen te duiden en het toekomstgericht werken onderdeel te laten worden van de manier waarop het netwerk van openbare bibliotheken flexibel meebeweegt met de behoeften in de samenleving.

1.1 Ontwikkelen en beheren van de digitale infrastructuur;

De Landelijke Digitale Infrastructuur (LDI) is het IT-fundament onder de landelijke digitale openbare bibliotheek.

1.1.1 Context netwerkagenda digitale infrastructuur

Het OB-Informatieplan en de COBRA zijn onderdeel van de netwerkagenda en het beheer en de doorontwikkeling van de digitale infrastructuur. Door de veranderende positionering van de bibliotheek, naar maatschappelijke-educatieve organisatie, verandert de gewenste ondersteuning van de infrastructuur van bestaande en nieuwe taken van de bibliotheek.

OB-Informatieplan

Het doel van het informatieplan is het bieden van kaders en uitgangspunten waarop KB, POI's en bibliotheken hun beslissingen m.b.t. de informatievoorziening (IV) kunnen baseren. Het plan beschrijft daarvoor de gewenste ontwikkeling van de IV en de daarvoor noodzakelijke ICT-voorzieningen, -architectuur en -infrastructuur in de context van verschillende aspecten:

- op basis van technische, maatschappelijke en juridische ontwikkelingen,
- op basis van strategie en beleid van de bibliotheken en de netwerkagenda
- en hoe daar te komen (actieplan).

Inmiddels is er een eerste versie van dit plan in omloop en er zal vanuit de netwerkagenda gewerkt worden aan volgende iteraties.

COBRA

De openbare bibliotheekorganisaties en de Koninklijke Bibliotheek willen samen een Collectieve Openbare Bibliotheken Referentie Architectuur ontwikkelen (COBRA). Door de IT-samenwerking op lokaal, regionaal en landelijk niveau in het vervolg te baseren op de principes en uitgangspunten van een dergelijke architectuur, willen zij ervoor zorgen dat toekomstige ontwikkelingen in de digitale netwerkinfrastructuur beter op elkaar afgestemd zullen worden.

1.2 Overige relevante context

Digitale veiligheid

De KB moet gaan voldoen verschillende richtlijnen en kaders op het gebied van digitale veiligheid:

De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO): Dit is het basisnormenkader voor informatiebeveiliging binnen alle overheidslagen (Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen). Voor de KB is BIO als overheidsorganisatie van toepassing. De implementatie hiervan vraagt om afstemming, aanpassingen en extra inspanningen op het gebied van digitale veiligheid.

Network and Information Security (NIS2) directive: De NIS2-richtlijn richt zich op risico's die netwerk- en informatiesystemen bedreigen, zoals cyberbeveiligingsrisico's. De komst van de richtlijn moet bijdragen aan meer Europese harmonisatie en een hoger niveau van cybersecurity bij bedrijven en organisaties.

Arbeidsmarkt en prijsinflatie

De gespannen arbeidsmarkt voor werknemers in de IT sector alsmede de prijsinflatie (ongeveer 10% in 2022) zijn ontwikkelingen die van invloed zijn op zowel de kosten van digitale infrastructuur als de wijze waarop het betrekken van uitvoeringscapaciteit op dit gebied plaatsvindt. Het vraagt zowel aan de inkoop- als wervingskant om extra inspanningen om de doelen te kunnen bereiken.

Digitale transformatie

De KB werkt aan de digitale transformatie van haar organisatie. Nieuwe werk- en sturingsvormen zijn gestart om wendbaarder, duurzamer en waarde-gedreven te kunnen werken. Deze transformatie begint steeds meer vorm te krijgen, maar vraagt om verdere ontwikkeling van onder andere levenscyclusbeheer en portfoliomanagement en het verder leren en evalueren van werk- en sturingsvormen.

Publieke waarden

De KB heeft als publieke organisatie de verantwoordelijkheid om haar publieke waarden (open, betrouwbaar, verbindend, vernieuwend en bevlogen) voorop te stellen in de wijze waarop ze met haar gebruikers omgaat. De digitale infrastructuur is hierin een belangrijke uitdaging, ook gelet de afhankelijkheid van digitale dienstverleners. De KB is de oprichting partner van de coalitie PublicSpaces waarin het verantwoord herinrichten van digitale publieke ruimte centraal staat. Dat betekent dat het beleid van de KB alsmede de eisen die we stellen aan infrastructuur op de publieke waarden afgestemd zijn of moeten worden.

1.2.1 Huidige infrastructuur

Zoals in de Wsob en de Memorie van Toelichting gedefinieerd bevat de huidige instantie van de LDI vijf onderdelen: een Website as a Service (WaaS), een Nationale Bibliotheek Catalogus (NBC), een functionaliteit voor Identity Management (IDM), een Ebookplatform en een Datawarehouse voor gegevenslevering. Deze componenten zijn primair gericht op ondersteuning van de 'leesfunctie'. Voor deze componenten wordt van de rijksbijdrage voor digitale infrastructuur 20 miljoen euro ingezet.

- Nationale Bibliotheekcatalogus (NBC). De NBC is een catalogus met gegevens over titels die in Nederlandse openbare bibliotheken en de KB beschikbaar zijn. Alle Nederlandse openbare bibliotheken zijn aangesloten bij

de NBC, met uitzondering van 2 bibliotheken die een lokaal bibliotheekstelsel hebben dat nog geen aansluiting biedt op de NBC. Zij kunnen daardoor ook geen gebruik maken van IBL.

- Datawarehouse (DWH). Het DWH is een databank die gegevens uit de hele openbare bibliotheekbranche aggregiert, harmoniseert en combineert. Het DWH vormt de infrastructurele basis voor de gegevenslevering in het kader van de WSOB. Alle bibliotheken leveren gegevens aan het DWH.

- Gezamenlijke website-infrastructuur (WaaS). De WaaS is een netwerk van voorzieningen waar lokale bibliotheken gebruik van kunnen maken om hun eigen website te realiseren. Het contentmanagementsysteem (cms), de vormgeving en de functionaliteit worden centraal geregeld. De inhoud van de website bepaalt de bibliotheek zelf, die daarbij zowel lokale als landelijke content en diensten kan gebruiken. Er is een stijgend aantal bibliotheken dat hier gebruik van maakt, op dit moment 73% van de bibliotheken.

- Identity & Access Management (AV/KRS). Het gaat om de landelijke voorziening waarmee gebruikers kunnen inloggen op de digitale openbare bibliotheek. Om het gebruiksgemak van alle digitale bibliotheekdiensten te vergroten is de KB samen met de openbare bibliotheken, SPN en leveranciers van bibliotheeksystemen een traject gestart om tot één inlogaccount (Single Identity) te komen waarmee de klant 'met één keer inloggen alle bibliotheekzaken kan regelen'. Alle bibliotheken maken gebruik van de huidige inlogvoorziening.

- E-bookplatform. Het e-bookplatform is een landelijke bibliotheekvoorziening om gebruikers in staat te stellen e-books/luisterboeken/tijdschriften te lenen. Alle bibliotheken maken gebruik van de mogelijkheid om de gebruikers, die aan de overeengekomen voorwaarden (zie 1.3.3) voldoen, toegang tot deze dienst te bieden. Tevens kunnen gebruikers rechtstreeks het aanbod via het digital only lidmaatschap.

Naast deze componenten financiert de KB een aantal andere landelijke diensten: dit zijn met name de GIDS (bibliotheekinformatie en ondersteuning maatschappelijke-educatieve activiteiten van de bibliotheek) en de communicatieplatforms Bnetwerk, Biebtobieb en MetdeKB. Ook onderhoudt de KB het GGC (Gemeenschappelijk Geautomatiseerd Catalogiseersysteem) dat door bibliotheekmedewerkers gebruikt wordt om gezamenlijk titelbeschrijvingsgegevens te bewerken of in te voeren.

1.2.2 Doorontwikkeling landelijke digitale infrastructuur

In de afgelopen jaren zijn er veel ontwikkelingen geweest in het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen. De belangrijkste is de doorontwikkeling van netwerksamenwerking in het openbare bibliotheekdomein en de focus op maatschappelijke opgaven. Onderdeel van de focus op maatschappelijke opgaven is dat naast infrastructuur voor lezen, er ook infrastructuur nodig is voor de andere maatschappelijke opgaven 'participatie in de informatiesamenleving' en 'leven lang ontwikkelen'. De landelijke digitale infrastructuur ondersteunt deze beweging naar de maatschappelijk-educatieve bibliotheek nog niet. In de komende jaren is de intentie om dat wel te gaan doen, met aanvullende middelen, waarna de vernieuwde LDI weer met de basisfinanciering onderhouden moet kunnen worden.

De KB heeft in 2022 vier aanvragen gedaan bij het traject Werk aan Uitvoering. Met deze middelen kan een fundament gelegd worden onder de maatschappelijk-educatieve bibliotheek. Het betreft de volgende initiatieven:

AI Metadatering: We ontwikkelen applicaties die met behulp van kunstmatige intelligentie (meta)data aan publicaties toekennen, waardoor boeken in bibliotheken beter vindbaar worden voor een breder en diverser publiek. Dit initiatief heeft ook veel relevantie in de andere domeinen waar de KB in actief is, erfgoed en wetenschap.

Authenticatie: Hierbij gaat het om het maken van een beweging naar een generieke manier van inloggen voor alle bibliotheek- en onderwijsdiensten. Hiermee nemen we een belangrijke drempel weg tussen de bibliotheek- en onderwijsdomeinen zodat de toegang tot een leven lang leren voor alle burgers eenvoudiger wordt.

Website as a Service: Met de introductie van een vernieuwde website infrastructuur wordt het mogelijk om inzichten en vereisten ten aanzien van inclusie en toegankelijkheid van de dienstverlening op netwerkniveau als grondslag mee te nemen. Aanvullend zal de vernieuwde website infrastructuur de digitale participatie van de burger versterken door de vijf maatschappelijke functies van de bibliotheek digitaal te ondersteunen.

G!DS - Wegwijzer voor de digitale burger en -samenleving: Hierbij gaat het om het verbeteren van ondersteuning en inzicht rondom de uitvoering van de programma's voor de versterking van basis informatievaardigheden en een loketfunctie (Informatiepunt Digitale Overheid). Dit vraagt om een verbeterde geautomatiseerde informatievoorziening ter ondersteuning van die programma's, zodat bibliotheekmedewerkers vooral burgers kunnen verder helpen via activiteiten zoals spreekuren en cursussen (in plaats van administraties moeten invullen) en het bereik van deze programma's/activiteiten beter te meten is.

Deze trajecten zullen de bestaande landelijke digitale infrastructuur veranderen en versterken. De uit het coalitieakkoord voortkomende middelen voor bibliotheken, waaronder ook middelen voor digitale infrastructuur zullen ook invloed hebben op de ontwikkeling van de landelijke digitale infrastructuur.

Na afronding van deze trajecten zal er dan sprake zijn van een LDI 3.0 met nieuw toegevoegde LDI-onderdelen, die gezamenlijk zowel de leesfunctie als de maatschappelijk-educatieve bibliotheek ondersteunen. Het uitgangspunt daarbij is dat de vernieuwingsoperatie niet zal leiden tot een verhoging van de landelijke beheerskosten voor de LDI in totaliteit.

1.3 Beheren en van context voorzien van de digitale collectie;

Beheren en van context voorzien van de digitale collectie en de afstemming met de collectie digitale werken van de Koninklijke Bibliotheek op grond van artikel 1.5, tweede lid, van de WHW. Op dit moment zijn in de online bibliotheek de volgende hoeveelheden titels beschikbaar:

e-booktitels	39.500
audiobooks	10.900
tijdschriften	27

Voor deze activiteiten worden de middelen voor e-content en het convenant e-lending ingezet.

Terugblik

Na een sterke groei van het aanbod en het aantal uitleningen in de afgelopen jaren staat de online Bibliotheek stevig in zijn schoenen. De collectie e-books heeft vaste vorm gekregen en is bestendigd door het sluiten van een e-lending convenant met uitgevers, CBO's en andere stakeholders. Dit convenant is in 2021 positief geëvalueerd met als conclusie dat de doelstelling om digitaal een breed en goed toegankelijk aanbod te realiseren, is gehaald.

We zien dat de aandacht ondertussen niet alleen meer uitgaat naar nieuwe content zoeken en inkopen, maar ook steeds meer naar het beheren, toetsen, aanscherpen en verbeteren van (de toegang tot en de bekendheid met) het bestaande aanbod. In het bijzonder is ingezet op het aanbieden van meer vormen van content om minder leesvaardige groepen te bereiken en activeren. Zo zijn luisterboeken in de kern van het aanbod van de digitale bibliotheek opgenomen, hebben we een succesvolle pilot met de uitleen van tijdschriften afgerond (die we vanaf 2023 continueren als integraal onderdeel van het dienstenaanbod) en bieden we een groeiend aantal cursussen aan voor zowel basisvaardigheden als voor persoonlijke ontwikkeling. Tegelijkertijd heeft een rationaliseringslag plaatsgevonden en hebben we afscheid genomen van een aantal bronnen & publicaties die naar verhouding zeer duur waren voor het gebruik dat ze genereerden (bijvoorbeeld Winkler Prins en de Consumentenbond).

Vooruitblik 2023-2026

Voor de komende jaren verwachten we een gestage uitbreiding en verdere diversificatie van het aanbod voor lezen en luisteren met circa 2.500 titels per jaar. Prioriteit heeft materiaal voor minder geletterden (makkelijk lezen), jeugd en anderstaligen. In 2023 starten we een pilot om leerlingen van VMBO-MBO met een behapbare, aantrekkelijke en relevante collectie op maat te verleiden om meer te lezen. Met uitgevers zal geëxperimenteerd worden met nieuwe productvormen. De geleerde lessen nemen we mee in ons vaste aanbod en proposities. Ook bieden we voor jeugd meer Engelstalige titels aan en werken we aan het vergroten van het aanbod tijdschriften met jeugdtitels.

Het cursusaanbod zal worden geëvalueerd en verder toegespitst worden op de doelgroep. In 2023 onderzoekt de KB of we de lijn van Leven Lang Ontwikkelen verder kunnen doortrekken naar de doelgroep hbo+. Binnen de KB-collectie in het kader van de WHW zijn er al bronnen die voor deze hbo+ doelgroep interessant kunnen zijn, zoals Delpher en DBNL, maar ook wetenschappelijke boeken en populair wetenschappelijke tijdschriften als National Geographic. Verder zijn open access en -leermiddelen bronnen of verwijzingen een relevante ontwikkeling die we waar mogelijk zullen benutten. Als alternatief voor de zgn. Plus-functie starten we klein en simpel door uit te gaan van aanbod dat de KB al biedt via het lidmaatschap voor wetenschappelijke content. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de afstemming met het werk van de KB op grond van haar WHW-taak.

In samenwerking met de uitgevers streven we er ook naar om de collectie van de online Bibliotheek toegankelijker te maken zodat Nederlanders met functionele beperkingen hier ongehinderd gebruik van kunnen maken. De KB heeft hierin een ondersteunende rol en faciliteert onderzoek en kennisdeling.

Inkoopproces

De komende jaren wil de KB in het netwerk tot een nieuwe invulling komen van het inkoopproces zodat we als netwerk vraag en aanbod nog beter kunnen samenbrengen. In het kader van de netwerkagenda voeren we het gesprek met het veld om e-books beter zichtbaar te maken in de catalogi van de openbare bibliotheken om zo de eenheid van de fysieke en digitale collectie verder te versterken en te zorgen voor een betere afstemming tussen digitaal aanbod en fysiek.

1.4 Opstellen van een reglement voor de toegang tot digitale werken;

1.4.1 Gebruiksvoorwaarden Landelijke Digitale Openbare Bibliotheek

Door het sluiten van een lidmaatschap met de KB voor de landelijke digitale openbare bibliotheek verkrijgen leden (al dan niet via een lokale bibliotheek) toegang tot digitale werken. Op het lidmaatschap en op de toegang en het gebruik van de digitale werken zijn de, eind 2015 voor het eerst door de KB opgestelde gebruiksvoorwaarden van toepassing. Deze Gebruiksvoorwaarden gelden als het in artikel 17 van de Wsob bedoelde reglement en worden regelmatig bijgewerkt.

Tijdens het online inschrijfproces krijgt de klant het bericht dat op lidmaatschap deze voorwaarden van toepassing zijn waarmee men akkoord dient te gaan. Via een link is het mogelijk de voorwaarden in te zien, op te slaan en te printen. In de voorwaarden staan bepalingen over onder meer de registratie, de duur en de beëindiging van het lidmaatschap, de vergoeding, het gebruik van e-books en de aansprakelijkheid van de KB. Deze gebruiksvoorwaarden zijn uitgewerkt in twee varianten, één voor de leden van lokale openbare bibliotheken die gebruikmaken van de digitale voorziening¹ en één voor de leden die alleen gebruikmaken van de digitale voorziening.²

1.4.2 Privacy Policy

Tijdens het inschrijfproces dient een aantal persoonsgegevens ingevuld te worden. Deze gegevens zijn nodig voor het leveren van de digitale landelijke bibliotheekdienst. Door middel van de Privacy Policy³ informeren we de leden van de landelijke digitale openbare bibliotheek onder meer over welke gegevens verwerkt worden, voor welke doeleinden, hoe lang de gegevens worden bewaard en waar men terecht kan voor vragen. De Privacy Policy wordt indien nodig bijgewerkt.

1.4.3 Tarieven

Het tarievenpakket dat in 2016 is vastgesteld bestond uit 3 tarieven voor 3 abonnementssoorten: het standaard-, het kennismakings- en het jeugdabonnement. Het kennismakingsabonnement is gewijzigd in een compactabonnement. Om het uitproberen van digitaal lezen te stimuleren is hier eind 2020 een proefabonnement aan toegevoegd.

1. Het Standaardtarief (minimaal 42 euro per jaar)

¹ <https://www.onlinebibliotheek.nl/dam/bestanden/gebruiksvoorwaarden-online-bibliotheek-voor-ob-leden1maart2023.pdf>

² <https://www.onlinebibliotheek.nl/dam/bestanden/gebruiksvoorwaarden-online-bibliotheek-voor-do-leden1maart2023.pdf>

³ <https://www.onlinebibliotheek.nl/dam/bestanden/privacyverklaring-online-bibliotheek-10-01-2022.pdf>

Dit biedt toegang tot alle e-books, een klant mag maximaal 10 e-books en 10 luisterboeken tegelijk lenen. Daarnaast kan 1 tijdschrift per week geleend worden. Dit abonnement kan zowel via de lokale bibliotheek als via de landelijke digitale openbare bibliotheek worden afgesloten.

2. Het compacttarief (minimaal 21 euro per jaar), voorheen 'kennismakingstarief'
Het compacttarief biedt toegang tot zes ebooks en zes luisterboeken en zes tijdschriften per jaar uit het gehele aanbod. Dit abonnement kan alleen via de lokale bibliotheek worden afgesloten.

3. Jeugdtarief 0-17 jaar (gratis)

Jeugdleden kunnen maximaal tien e-books lenen en 10 luisterboeken uit de selectie jeugdboeken (voorzien van AVI, tot en met C-titels) en de selectie van 'lezen voor de lijst'. Daarnaast kan 1 tijdschrift per week geleend worden. Dit abonnement is alleen in combinatie met een lidmaatschap op de lokale bibliotheek verkrijgbaar.

4. Het proeftarief (8,99 voor 4 weken)

Het proeftarief biedt toegang tot 10 ebooks, 10 luisterboeken en 4 digitale tijdschriften gedurende een periode van 4 weken. Dit abonnement kan alleen via de landelijke digitale openbare bibliotheek worden afgesloten.

In de komende periode gaan we prijsindexatie van deze tarieven onderzoeken in samenspraak met de lokale bibliotheken. De uitkomsten van deze verkenning zullen we voorleggen aan de minister.

1.5 Bereiken van verschillende doelgroepen;

In de afgelopen jaren is geïnvesteerd in het opruimen en samenvoegen van de vele producten die in de afgelopen tijd zijn ontstaan. De KB onderhoudt nu drie grote platforms:

1. Online Bibliotheek. Sinds 2015 is de KB verantwoordelijk voor het aanbieden en beschikbaar stellen van digitale content voor het netwerk van Openbare Bibliotheken. Met het platform de online Bibliotheek maken we het mogelijk om e-books, luisterboeken en digitale tijdschriften uit te lenen. Dit kan zowel via de website als via de online Bibliotheek-app. De digitale tijdschriften stonden tot voor kort nog in de losse TijdschriftenBieb-app, maar zijn per 6 maart 2023 geïntegreerd in de online Bibliotheek-app. Dit past in een breder ingezette ontwikkeling om zo min mogelijk losse apps voor onze digitale producten aan te bieden.

2. Jeugdbibliotheek.nl is een website met allerlei content rondom lezen en weten. De KB heeft op basis van jeugdstrategie ("JeugdstrategieXL) de jeugdbibliotheek.nl ontwikkeld. Lezen voor de Lijst ondersteunt docenten bij het fictie - en literatuuronderwijs in het voortgezet onderwijs en helpt leerlingen bij hun keuze uit het boekenaanbod op basis van zes leesniveaus. In april 2017 heeft de KB de website overgenomen van de Rijksuniversiteit Groningen. De informatie uit het leerlingendeel van Lezen voor de Lijst is verplaatst naar de jeugdbibliotheek.nl, bij de doelgroepen 12-15 jaar en 15-18 jaar. Werkstuk en spreekbeurt is een dienst die kinderen geschikte geselecteerde informatie biedt voor werkstukken en spreekbeurten over ruim 300 onderwerpen via de website jeugdbibliotheek.nl.'

3. Bibliotheek.nl via de website bibliotheek.nl bieden we het basispakket e-content aan gebruikers. We kopen diverse bronnen in zoals Theorie.nl (oefenen voor je theorie-examen brommer-, motor- en autorijbewijs), Junior Einstein (oefenen voor schoolvakken) of Yoleo (karaokelezen tool voor kinderen met dyslexie). Met de

Cursussen van de Bibliotheek krijgen bibliotheekleden gratis toegang tot 32 online cursussen zoals taalcursussen en computercursussen. Ook bieden we hier informatie over landelijke Bibliotheekcampagnes en diensten zoals Informatiepunten Digitale Overheid en hulp bij belastingaangifte. Ook is langs deze weg de eBooks eregalerij beschikbaar. Een selectie van meesterwerken van schrijvers uit Het Pantheon, de permanente tentoonstelling in het Literatuurmuseum met hoogtepunten uit 1.000 jaar Nederlandstalige literatuur.

1.5.1 Beweging naar meer impact

Met de Online Bibliotheek hebben we ons in de afgelopen beleidsperiode gefocust op het inzichtelijk krijgen van de doelgroep(en) waar we het meest voor kunnen betekenen. Dit hebben we gedaan door inspanningen te leveren in de vorm van campagnes, samenwerkingen, communicatie en onderzoek om te zien waar de impact bijdrage het grootste zou kunnen zijn. Dit heeft ertoe geleid dat we onze aandacht verleggen van de doelgroep 'veellezer', die voornamelijk in ons bestaande klantenbestand bestaat uit hoogopgeleide vrouwen tussen de 45-60 jaar en meestal lid van de lokale openbare bibliotheek. Uiteraard bedienen we hen nog steeds met ons aanbod, maar onze actieve inspanningen richten we op andere doelgroepen. Zo richten we ons bijvoorbeeld meer op de incidentele of verloren lezer. Mensen die wel kunnen lezen en ook bereid zijn om dit te doen, maar niet de tijd of het juiste boek kunnen vinden. We willen hen helpen om weer te beginnen met lezen door voor hen de parels uit onze collectie te presenteren en ze daarmee inspireren om vooral door te blijven lezen. Daarnaast willen we ons ook richten op jongvolwassenen waarvan het gratis bibliotheeklidmaatschap na hun 18e vervalt. Zij zijn vaak niet bereid om het volle tarief te betalen na hun 18e en blijven geen lid meer van de Bibliotheek. Met het creëren van een speciaal abonnement voor de leeftijdscategorie 18 tot 25 jaar met een aangepast tarief, hoopt de online Bibliotheek het aantrekkelijk te maken om lid te blijven van de Bibliotheek en zo het lezen te vergemakkelijken en te stimuleren.

Op het gebied van digitale geletterdheid jeugd is gestart met activiteiten in de vorm van campagnes, aangaan van samenwerkingen, communicatie naar buiten toe en onderzoek te doen. De aansluiting tussen digitale geletterdheid jeugd en digitaal burgerschap (PICA programma) is gemaakt en zal komende beleidsperiode meer vorm krijgen. Dit geldt ook voor een mogelijk intensievere samenwerking met de Bibliotheek *op School*, specifiek gericht op onderdelen als informatievaardigheden en mediawijsheid.

1.5.2 Verbreding aanpak en partners

Rondom de doelgroep jeugd maken we binnen zowel het programma Digitale Geletterdheid Jeugd als bij de jeugdbibliotheek dezelfde beweging. Van inspanningen en activiteiten direct gericht op het kind of de opvoeder die actief op zoek is naar content en informatie, naar het faciliteren van intermediairs rondom het kind. Door deze aanpak bereiken we meer kinderen en jeugd waar wij vanuit onze eigen kanalen geen bereik hebben. Voorbeelden waar we aan werken zijn het project leesbevordering in meertalige gezinnen, maar ook de LEES app voor (v)mbo leerlingen en studenten. Op het gebied van digitale geletterdheid jeugd, media-opvoeding en digitaal burgerschap worden ontwikkelingen ingezet t.b.v. van deskundigheidsbevordering, toolkits en materialen (bijv. bij campagnes), maar bijvoorbeeld ook door het leveren van blueprints voor webpagina's m.b.t. deze onderwerpen.

1.5.3 Aandeel landelijke digitale openbare bibliotheek

Doordat we laagdrempelig toegang kunnen verlenen tot boeken en luisterboeken kunnen we met het digitale aanbod ook mensen bereiken die nu nog niet lezen. In onze aanpak van meer mensen de kans geven om te lezen, gaan we ons meer toespitsen op het bereiken van doelgroepen die afhaken en of nog niet begonnen waren. Met programma's zoals BoekStart en de Bibliotheek op school dragen we bij aan het (voor)leesvuur, met de app LEES willen we een doelgroep (her)activeren die het leesplezier is kwijtgeraakt of nog niet eerder heeft ervaren, door hen boeken aan te bieden die op hun beleveniswereld aansluiten. Maar ook in campagnes vakantielezen proberen we afhaakmoment om te buigen naar doorlezen.

Wetende dat positieve leeservaringen nodig zijn om meer en vaker te willen lezen, zetten we onze digitale content ook in om de drempels die mensen mogelijk weerhouden van een positieve leeservaring weg te nemen. Denk bijvoorbeeld aan karaokelezen (Yoleo) voor kinderen met dyslexie of ons aanbod meertalige voorleesfilmpjes voor ouders om in hun moedertaal te kunnen voorlezen, maar ook het ruime aanbod luisterboeken, die kunnen helpen om woordenschat op te bouwen en van een verhaal te genieten bij kinderen die in eerste instantie moeite hebben met lezen.

1.6 Samenwerken met andere publieke aanbieders van digitale werken

De verschillende gebruiksvoorwaarden van de verschillende licenties maken dat verkenningen over samenwerking niet altijd tot resultaat voor de eindgebruiker leiden. We willen de samenwerking zoeken en uitbouwen rond leven lang ontwikkelen en ook in de connectie met de werken van de KB op grond van de WHW. Verder werken we nauw samen in de context van PublicSpaces om publieke toegang tot informatie op internet te garanderen.

2 Financiën

Begroting KB

De KB-begroting in 2023 bedraagt in totaal K€116.113. Daarvan is K€54.411 Rijksbijdrage vanuit de WSOB. Deze is onderverdeeld in de onderdelen die in onderstaande tabel zijn opgenomen.

	2023	2022	2021
rijksbijdrage inkoop e-content	14.126	13.468	13.102
rijksbijdrage e-lending convenant	3.300	4.800	3.300
rijksbijdrage landelijke stelseltaken & digitale infrastructuur	23.959	23.520	23.942
rijksbijdrage voorziening aangepast lezen	13.026	12.537	12.176
Totaal	54.411	54.325	52.520

In de toekenning van de Rijksbijdrage zijn de budgetten voor de verschillende taken specifiek vastgelegd waarbij de landelijke stelseltaken en de digitale infrastructuur in één budget zijn samengevoegd.

De voorziening Leesgehandicapten wordt uitgevoerd door anderen (Bibliotheekservice Passend Lezen, in samenwerking met stichting Dedicon en de CBB). De KB coördineert de voorziening Aangepast Lezen.